

vendelse paa de Steder, hvor der efterhaangen vil udvillig sig smaa Kjøbstæder. Men, for at Loven skal kunne virke i saa Henseende, tror jeg rigtig nok, at Regeringen endaa stilles fræere lige overfor hele dette Forhold, end det ved Lovforslaget er tilfældet. Om der overhovedet skal kunne tilveiebringes Bygningsreglementer for saadanne Handelspladser, hvor der er Trang dertil, skal, som det vil ses af Lovforslaget, afhænge af, om vedkommende Sogneraad beslutter at andrage derpaa og derhos faaer Amtsradaets Samtykke til at indgive et Andragende derom. Hermed skal Sagen begynde; og, naar saa Ministeriet har besluttet sig til at opfylde dette Andragende, er Ministeriet dog ikke i Stand til at tage selv de fornuftigste Bestemmelser, derjom disse fornuftige Bestemmelser ikke ere foreslaaede af Sogneraadet og tiltraadte af Amtsradaet. Dette forekommer mig at ville gjøre den Gavn, som denne Lov skal indeholde, meget illusorisk. Jeg ser vel af Motiverne, at Sogneraadene i de Kommuner, der ligge her i Nærheden af Kjøbenhavn, og hvorpaa der ved Lovforslaget nærmest har været tænkt, have været saa gode at ville modtage et saadant Bygningsreglement; men det er jo dog virkelig ikke for Sogneraadenes Skyld, at man giver saadanne Reglementer og Love. Disse Reglementer gives for at sikre ikke blot den nærværende, men ogsaa hele den fremtidige Befolkning mod alle de Ondt, som et slet Bygningsvæsen og slette sanitære Forhold tilveiebringe; og er der nu virkelig nogen stærk udvillet Sands hos de høitærede Sogneraad paa dette Gebet? Er der nogen udvillet Sands for at bygge enten gode eller sunde Bygninger eller for at sørge for brolagte Nødstene, for Drenning, Vandafløb og alle de Foranstaltninger, som Befolkningens og aller mest den fattige Befolknings Læve i høiest Grad kræver? Jeg tror det sandelig ikke; jeg har i det Mindste ikke sporet, at der i den Henseende er nogen stærk Sands tilhede paa Landet. Der er i det Hele taget — og det gjælder ogsaa udenfor Landet, det gjælder ogsaa i Kjøbstæderne — en høi Grad af Ligegyldighed, vil jeg sige, hos Befolkningen med Hensyn til de simpleste sanitære Foranstaltninger, og det er kun ved Trang og det stærk Tvang, at man kan holde saadanne Misbrug og Uordener indenfor en taalelig Grænse; men hvorledes kan man da vente, at et Lovforslag som dette skal kunne medføre nogen stor Nytte, naar det er afhængigt af Sogneraadets Forslag og Amtsradaets Samtykke, om en saadan Foranstaltning kan komme i Stand? Der er meget god Grund for de høitærede Medlemmer af de høie Sogneraad paa Landet til at være noget uwillige til at træffe Bestemmelser med Hensyn til Gadenes Bredde, med Hensyn til sanitære Foranstaltninger osv., idet de nemlig sædvanlig Allesammen ere Lodbetjere, og Salget af Byggepladserne jo meget vanskeliggjøres, naar der til Bebyggelsen er knyt-

tet strenge Betingelser for den Byggende. Det er altsaa naturligt, at de søge at undgaa dette, og i Rigsdagen har der heller ikke været nogen egentlig stærkt udvillet Sands for at komme til et ordnet Bygningsvæsen. Der har hos alle Justitsministre næsten lige til Dato, saalænge jeg kan erindre, været en høi Grad af Kjerlighed for Brandsikkerhed og Afurancevesen, og denne Kjerlighed har af naturlige Grunde fundet Hensigt og ogsaa paa et andet Sted, og derfor have vi faaet en stor Mængde høist fortjenstfulde Afurance- og Sikkerhedslove. Men hvad er der egentlig hidtil gjort med Hensyn til at faaer Bygninger indrettede saaledes, at Folk kunne faaer gode Boliger? Der er gjort meget Lidet, og derfor se vi ogsaa, at den fattigere Del af Befolkningen rundt om i vore Kjøbstæder, ja i Hovedstaden med, uagtet de i længere Tid eksisterende Bygningslove, sædvanligen bo ganske overordentlig daarligt. Jeg vil slet ikke tale om Skjortheds-hensyn, thi i den Henseende er der lige saa lidt i Hovedstaden som udenfor den gjort Noget; men kunde vi endda komme saa vidt, at vi, naar vi nu, som jeg haaber, for en lang Række af Aar kunne være fri for Brandsikkerhedslove, kunde faaer nogle Bygningslove, som kunde skaffe Befolkningen gode og sunde Boliger — hvilket ikke alene ligger i brandfri Gælle — saa tror jeg, at man vilde vinde Meget. Naar der derfor nu foreligger et Lovforslag, som gaar i en Retning, hvortil der paa flere Steder paa Landet er den allerstørste Trang — jeg nævnte før Herning, og skal her endnu eksempelvis nævne Aarup og Kinge, ja, jeg kunde nævne mange andre Steder — tror jeg, at man vilde gjøre baade den nuværende og den efterfølgende Befolkning en stor Skade, derjom man vilde lade Indførelsen af saadanne Reglementer være afhængigt af Sogneraadets Indstilling og Amtsradaets Billigelse. Jeg tror, at dette er et Forhold, hvor Regeringen, den administrative Myndighed, i Befolkningens Interesse bør have en stor Myndighed, og denne vilde jeg gjerne hjælpe til at give Regeringen ogsaa i dette Lovforslag saaledes, at Justitsministeren bemyndigedes til, hvor han efter indhentede Erklæringer, fra vedkommende Autoriteter maatte finde, at der var Trang til saadanne Bygningsreglementer, da at give saadanne i Befolkningens Interesse, uden Hensyn til, hvilket Indhold det vedkommende erede Sogneraad ønskede, at Reglementet skal have. Vi ere stærkt paa Veie med at gaa tilbage fra de gode Sider af den gamle Lovgivning; jeg tænker saaledes bestandig med Skræk paa denne Lov, jeg tror, den er af 29de December 1862, hvorved den lovgivende Magt vedtog, at de Sundhedsvedtægter, som ere forfattede for Kjøbstæderne, kunde efter Byraadets ensidige Beslutning ophæves. Jeg synes, at man ikke behøver noget stærkere Bevis for, hvilken Sands der raader i Rigsdagen for den Slags Foranstaltninger, end det, at Rigs-